

บทที่ 1

บทนำ

อุตสาหกรรมสับปรดกระป๋องเป็นอุตสาหกรรมเกษตรประเภทหนึ่งของไทย ซึ่งประมาณร้อยละ 90 ของปริมาณการผลิตทั้งหมดจะเป็นการผลิตเพื่อการส่งออก และสามารถทำรายได้เข้าประเทศปีละประมาณ 3,000 ล้านบาทตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528 (1)

จากสถิติของกรมเศรษฐกิจการพาณิชย์รายงานว่า การส่งออกสับปรดกระป๋องของประเทศไทย มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอตลอดช่วง 5 ปีที่ผ่านมา เนื่องมาจากราคาผลผลิตสับปรดกระป๋องในตลาดโลกค่อนข้างสูง และการปรับปรุงคุณภาพให้ตรงกับความต้องการของตลาด อย่างไรก็ตามเนื่องจากในปี พ.ศ. 2529 ประเทศผู้ผลิตรายสำคัญอื่นๆ เช่น นีลปินส์ เคนยา แอฟริกาใต้ เม็กซิโก และออสเตรเลีย เป็นต้น ได้ขยายกำลังการผลิตของตน ทำให้การแข่งขันด้านการค้าในตลาดโลกมีมากขึ้นจนกระทบกระเทือนต่อระดับราคา และทำให้มูลค่าส่งออกของไทยลดลง และเริ่มกลับดีขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เนื่องจากประเทศคู่แข่งอื่นประสบปัญหาด้านวัตถุดิบ ผู้นำเข้าที่สำคัญจึงหันมาซื้อจากไทยเพิ่มขึ้น (2) ปัจจุบันสับปรดกระป๋องมีความสำคัญเป็นอันดับที่ 18 ในสินค้าส่งออกที่สำคัญ 20 อันดับแรกในปี พ.ศ. 2533 (ม.ค.-มิ.ย.) (3) และเป็นสินค้าอันดับที่ 1 ซึ่งกำหนดเป้าหมายส่งออกสูงขึ้นในปี 2533 (4) คาดว่าปี พ.ศ. 2534 จะสามารถส่งออกสับปรดกระป๋องได้ประมาณ 400,000 ตัน มูลค่า 5,600 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2533 ร้อยละ 5.3 และ 7.7 ตามลำดับ (5)

ตลาดการส่งออกสับปรดกระป๋องสำหรับประเทศไทยสามารถแบ่งตามกลุ่มประเทศได้เป็น 4 กลุ่มดังนี้ (6)

(1) กลุ่มประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ซึ่งเป็นตลาดที่ต้องการสินค้าที่มีคุณภาพมาตรฐานและมีการนำเข้าสับปรดกระป๋องของไทยมากที่สุด โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 55 ของปริมาณการส่งออกของไทยทั้งหมด

(2) กลุ่มประเทศสมาชิกประชาคมเศรษฐกิจยุโรป ซึ่งประกอบด้วยสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส อังกฤษ เดนมาร์ก เบลเยียม และอิตาลี ตลาดนี้ต้องการสินค้าที่มีคุณภาพ แต่ไม่เข้มงวดมากเหมือนกลุ่มแรก

(3) กลุ่มทวีปเอเชีย ได้แก่ ญี่ปุ่น อ่องกง เกาหลีใต้

(4) กลุ่มตะวันออกกลาง ได้แก่ ซาอุดีอาระเบีย สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์ เยเมนเหนือ ส่วนใหญ่พวกนี้จะเป็นตลาดประจำ ปริมาณการซื้อขายในแต่ละปีจะใกล้เคียงกันกับในปีที่ผ่านมา และมักจะเน้นราคาถูก

ส่วนตลาดอื่นๆ เช่น ออสเตรเลีย สเปน ฟินแลนด์ สวิตเซอร์แลนด์ สวีเดน นอร์เวย์ และอียิปต์ ก็มีแนวโน้มการส่งออกเพิ่มขึ้นเช่นกัน

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า อุตสาหกรรมสับปรดกระป๋องนับเป็นอุตสาหกรรม การเกษตรที่มีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ในปี พ.ศ. 2529 ประเทศไทยได้ยอมรับ มาตรฐานสับปรดกระป๋องของ Codex แบบเต็มที่ (full acceptance) ซึ่งเป็นการยอมรับให้ ผลิตภัณฑ์ตามมาตรฐานได้ซื้อขายกันโดยเสรี ไม่มีการซื้อขายผลิตภัณฑ์ที่ไม่เข้ามาตรฐาน การยอมรับ แบบนี้มีข้อผูกพันว่าประเทศไทยต้องผลิตสินค้าภายในประเทศให้ได้ตามมาตรฐานที่ยอมรับนั้น และจะ ต้องยอมให้สินค้าที่ได้มาตรฐานเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทย ส่วนผลิตภัณฑ์ที่ส่งเป็นสินค้าออกต้อง เป็นไปตามลักษณะการยอมรับของประเทศผู้ซื้อ ซึ่งในปี พ.ศ. 2530 กลุ่มประเทศตลาดร่วมยุโรป และคณะกรรมการวิชาการสาขาสารเจือปนในอาหารของ Codex (Codex Committee on Food Additives) มีแนวโน้มว่าต้องการลดปริมาณติบุกให้ต่ำกว่าที่กำหนดไว้เดิมคือ 250 mg/kg (7) ถ้ามีการยอมรับข้อกำหนดนี้จริง จะเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทยที่อยู่ในเขตร้อนและมี อุณหภูมิสูง ซึ่งสามารถเร่งการละลายของติบุกจากแผ่นโลหะที่ใช้ทำกระป๋องในผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น เป็นเหตุให้เกิดการปนเปื้อนของติบุกในสับปรดกระป๋องมากขึ้น

ในงานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาวัสดุที่เหมาะสมในการเคลือบผิวของติบุกเพื่อลดการ ละลายของติบุก และรักษาสสมบัติทางประสาทสัมผัสให้ตีเหมือนกับสับปรดที่บรรจุในกระป๋องที่ทำจาก แผ่นเหล็กเคลือบติบุก

สำหรับวัสดุที่ใช้เคลือบผิวติบุก หรือ "แลกเกอร์" ที่ใช้ในอุตสาหกรรมอาหารกระป๋องมีด้วยกันหลายประเภท การเลือกแลกเกอร์เพื่อเคลือบผิวของกระป๋องสำหรับบรรจุสับปรดจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ นอกจากนั้นสารเคมีบางชนิดยังมีผลต่อการละลายของติบุก ดังนั้นการเลือกศึกษาชนิดของภาชนะบรรจุและสารเคมีบางประเภท จะเป็นแนวทางในการลดปริมาณติบุกที่ละลายออกมาในสับปรดกระป๋อง เพื่อเป็นประโยชน์ต่ออุตสาหกรรมอาหาร

ดังนั้นในงานวิจัยนี้จึงเลือกที่จะศึกษาชนิดของภาชนะบรรจุ และผลของสารเคมีบางประเภทต่อการละลายของติบุกและคุณภาพของสับปรดกระป๋อง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางเคมีของสับปรดกระป๋องกับปริมาณติบุก และความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางเคมีของสับปรดกระป๋องกับการเปลี่ยนสีของสับปรดกระป๋อง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย